

Barometer 2016 – sammanfattning

Regeringen gjorde en välkommen nystart av Sveriges Politik för global utveckling strax efter att den tillträdde 2014. Sedan dess har flera organisatoriska förändringar gjorts i syfte att öka möjligheterna att bedriva en samstämmig politik. Barometer 2016 visar att regeringen tagit flera positiva initiativ på flera politikområden, men att mer krävs om att uppfylla kärnan i PGU – att politiska beslut som fattas i Sverige ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Barometer 2016 visar att regeringen tagit flera viktiga steg som berett väg för en mer ambitiös hantering av PGU de senaste två åren. Framför allt har resurserna för samordning av PGU inom och mellan departement stärkts, åtaganden på politisk nivå har förnyats och departementen har fått i uppdrag att ta fram handlingsplaner för genomförandet.

Rapportens analys visar att regeringen nu bör ta fram ambitiösa och mätbara mål för hur departementen ska bidra till att skapa en hållbar utveckling och mäta effekterna av den förda politiken. Dessutom behöver de centrala perspektiven i PGU, rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv, få en mer framträdande roll och förstärkas av ett jämställdhetsperspektiv.

En av regeringens största utmaningar är dock de mål- och intressekonflikter mellan politikområden – eller mellan ett område och målen för PGU – som står i vägen för möjligheten att föra en samstämmig politik. Dessa bör regeringen identifiera och redovisa öppet hur den hanterar, för att möjliggöra ansvarsutkrävande. Regeringen anser själv att det är vikten av att ta fasta på målkonflikter som kan tydliggöra samstämmighet – eller brist på samstämmighet.

Nedan sammanfattas några av de rekommendationer Barometer 2016 ger för olika områden:

Skatt som utvecklingsfråga har en prioriterad ställning i nystarten av PGU. I retoriken visar regeringen förståelse för vikten av att bekämpa skatteflykt för att skapa utveckling i fattiga länder, men det har inte har omsatts i politisk handling. Sverige bör ta tydlig ställning för offentlig land-för-land-rapportering för multinationella företag och ställa sig bakom låg- och medelinkomstländer genom att skapa ett mellanstatligt skatteorgan under FN.

Handelsavtal och investeringar som gynnar mänskliga rättigheter och ett hållbart småskaligt jordbruk är ett sätt genom vilket Sverige kan bidra till hållbar utveckling. Sverige har tagit flera initiativ till stöd för småbrukares tillgång till mark och för ökad matsäkerhet. Samtidigt har Sverige inte gjort något för att förbättra EU:s hantering av handelsavtal med låg- och medelinkomstländer, trots att tidigare regeringars PGU-skrivelser identifierat målkonflikter i dessa. Sverige bör också förändra regelverken för AP-fonderna så att deras investeringar inte sker i sektorer och bolag som bidrar till eller direkt orsakar kränkningar av mänskliga rättigheter, miljöförstöring och sociala konflikter som påverkar människor som lever i fattigdom.

Migration är en högaktuell fråga som påverkar miljontals människor. Dagens debatt ger en långtifrån komplett bild av olika migrationsmönster och hur dessa relaterar till utveckling och mänskliga rättigheter. Sverige har arbetat för att stärka kopplingen mellan migration och utveckling, men samtidigt infört en mycket restriktiv migrations- och flyktingpolitik. Regeringen bör bland annat dra tillbaka förslagen om att införa tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel samt strama åt rätten till familjeåterförening. Sverige bör också ratificera ILO:s protokoll mot tvångs- och slavarbete för att skydda de mest utsatta arbetstagarna i Sverige och stärka de mänskliga rättigheterna i arbetslivet.

Företag och mänskliga rättigheter: Regeringen har en skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna i relation till företagande och att säkerställa att de som fått sina rättigheter kränkta av svenska företag får sin sak prövad. Den offentliga sektorn har även en viktig roll i att främja socialt ansvarsfull upphandling. Sverige har gjort viktiga framsteg inom området, exempelvis genom lanseringen av den svenska handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter. Dock behöver regeringen ta en betydligt mer aktiv roll som lagstiftare och som upphandlare samt i arbetet med att säkra gottgörelse för svenska företags kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Fred och mänsklig säkerhet: Svenska fredsorganisationer har tidigare efterlyst ett starkare fokus på medling och diplomati och under 2015 lanserade regeringen en ny satsning på ett svenskt nätverk av kvinnliga fredsmedlare. De principer och prioriteringar som lagts fram för regeringens feministiska utrikespolitik utgör en god grund för att stärka arbetet med mänsklig säkerhet och fredsbyggande insatser. För att stärka samstämmigheten inom fred och säkerhet är det dock viktigt att Sverige upprätthåller engagemanget i New Deal, initiativet för att anpassa biståndet till de förutsättningar som råder i länder i konflikt eller postkonflikt. För att PGU ska få en verklig nystart på området bör Sverige även anta nya regler för krigsmaterielexport som ökar transparensen i beslutsfattandet. Bindande kriterier måste införas kring mänskliga rättigheter, väpnad konflikt, PGU och korruption, samt ett absolut hinder för krigsmaterielexport till icke-demokratier.

Klimatförändringarna drabbar särskilt människor i fattigdom och utsatthet, som saknar förutsättningar att anpassa sig till ett förändrat klimat. En omställning är brådskande för att stoppa den globala uppvärmningen. Sverige för en förhållandevis ambitiös klimatpolitik och har inom EU och multilaterala organ Sverige stärkt ambitionen att arbeta för en grön omställning. Samtidigt återstår en rad utmaningar för att svensk klimatpolitik ska bli tillräckligt ambitiös, rättvis och slagkraftig. Sverige bör ta krafttag för att få ner de inhemska utsläppen av växthusgaser och vara ett föregångsland i den globala strävan mot 1,5-gradersmålet. Sverige bör samtidigt utveckla robusta och långsiktiga mekanismer för att öka Sveriges finansiella bidrag till fattiga länders klimatomställning.

Ministerenkät

Under våren 2016 genomförde CONCORD Sverige en enkät där samtliga departement fick svara på frågor om PGU. Samtliga 11 ministrar som fick enkäten inkom med svar. Enkäten visar att:

- Samtliga tillfrågade ministrar uppger att de integrerar ett rättighets- och fattigdomsperspektiv vid beredningen av beslut. Barometer 2016 visar dock att integreringen är bristfällig.
- Flera ministrar uppger att de inte stött på några målkonflikter mellan beslut på sitt ansvarsområde och målen för PGU under de senaste två åren. Barometer 2016 visar dock på flera målkonflikter i beslut som fattats av dessa ministrar sedan 2014.
- Samtliga departement anger att de kommer att prioritera PGU högre under mandatperioden.

Om PGU och Barometer 2016

Barometern granskar Sveriges genomförande av Politik för global utveckling, PGU, som antogs av en enig riksdag år 2003. Målet för PGU är att alla svenska politiska beslut ska bidra till eller åtminstone inte motverka arbetet för fattigdomsminskning och en globalt hållbar utveckling. Sverige var ett av de första länderna i världen att anta en sådan politik. Men trots en del framgångar har PGU inte fått fäste i svensk politik på grund av brist på resurser, riktlinjer och politisk vilja. År 2014 aviserade regeringen en nystart för PGU.

Barometern ges ut vartannat år. Årets upplaga är den sjätte i ordningen. Bakom rapporten, som samordnats av CONCORD Sverige, står ActionAid, Afrikagrupperna, Amnesty International, Diakonia, Forum Syd, IOGT-NTORörelsen, Kristna Fredsrörelsen, Kvinna till Kvinna, Latinamerikagrupperna, Naturskyddsföreningen, Plan Sverige, PRO Global, Rädda Barnen, Svenska Afghanistankommittén, Svenska Freds och Skiljedomsföreningen, Svenska kyrkans internationella arbete, Svenska missionsrådet, Swedwatch, Union to Union och Världsnaturfonden WWF.

Barometer 2016 visar att regeringen bör adressera ovanstående målkonflikter om de menar allvar med PGU. De deltagande organisationernas rekommendationer för respektive politikområde kan bidra till att hitta vägen framåt mot en nystart i praktiken.